

Όταν έφυγαν τ' αγάλματα

Ιφιγένεια Λιούπα

Α'1

- Από το 1937 η κυβέρνηση της Ελλάδας είχε ξεκινήσει αλληλογραφία με τη Διεύθυνση Αρχαιοτήτων, προκειμένου να εκτελεστεί ένα πλήρες σχέδιο διαφύλαξης των αρχαίων εκθεμάτων από λεηλασίες και καταστροφές των εχθρών. Στην επίμονη απαίτηση του κράτους να συνταχθούν κατάλογοι και να ταξινομηθούν τα αρχαία σε κατηγορίες με βάση τη σπουδαιότητά τους, οι αρχαιολόγοι της Υπηρεσίας υποστήριζαν σταθερά ότι δεν υπήρχε δυνατότητα επιλογής, όλα τα αρχαία έπρεπε να διασωθούν σε περίπτωση πολέμου

Οι προετοιμασίες για την αντιμετώπιση του κινδύνου των καταστροφών εντεινόταν με την πάροδο του χρόνου. Στις 18 Ιουνίου 1940, ο υφυπουργός Παιδείας ανακοίνωσε με εμπιστευτικό του έγγραφο ότι από εκείνη τη μέρα απαγορεύονταν οι κανονικές άδειες. Με την κήρυξη του πολέμου τέσσερις μήνες μετά, η Αρχαιολογική Υπηρεσία αντέδρασε αστραπιαία. Με έγγραφό της, στις 11 Νοεμβρίου 1940, που στάλθηκε σε όλες τις τοπικές διευθύνσεις, εξέδωσε ειδικές τεχνικές οδηγίες για την προστασία των αρχαίων από τους Γερμανούς.

- Σε αυτές προβλέπονταν δύο τρόποι ασφάλισης των ογκωδών και μη μετακινήσιμων εκθεμάτων. Ο πρώτος ήταν η κάλυψη του αγάλματος με γαιόσακους, αφού προηγουμένως περιβληθεί από ένα ξύλινο ικρίωμα επενδεδυμένο με σανίδες ως το υπόδειγμα και ο δεύτερος, που αποδείχθηκε πιο αποτελεσματικός, με την κατάχωση των αγαλμάτων μέσα στο δάπεδο της αίθουσας ή στην αυλή του μουσείου ή σε περιφραγμένες αυλές και υπόγεια δημόσιων ιδρυμάτων.

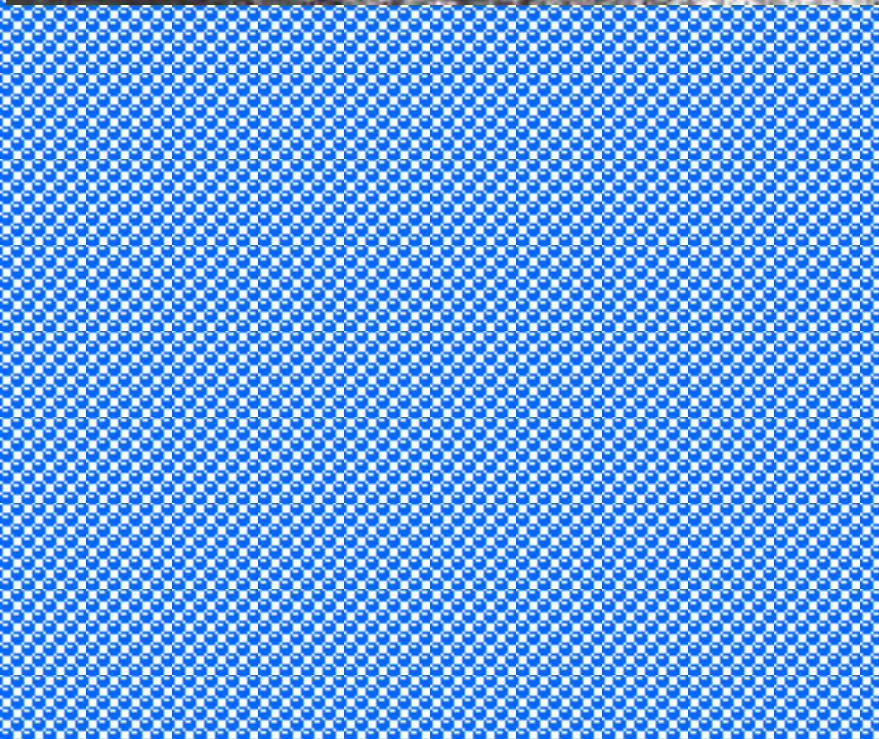
- Η μέθοδος της κατάχωσης, μάλιστα, δινόταν με κάθε λεπτομέρεια. Τα αγάλματα έπρεπε να αφεθούν στον πυθμένα του ρύγματος που ήταν επενδεδυμένο με σκυρόδεμα, σε οριζόντια θέση να καλυφθούν με χαλίκια, άμμο ή χώμα και το ρύγμα να σφραγιστεί με μια πλάκα τσιμέντου. Για τα χάλκινα και για τα πήλινα αντικείμενα προβλεπόταν η φύλαξη μέσα σε κιβώτια επενδεδυμένα με κερόχαρτο ή πρισσόχαρτο για τον φόβο της υγρασίας.

- Η φύλαξη των γλυπτών γινόταν ανάλογα με το μέγεθος και τη σημασία του καθενός. Τα μεγαλύτερα από αυτά παρατάσσονταν όρθια σε βαθιά ρύγματα που είχαν ανοιχτεί στα δάπεδα των βόρειων αιθουσών του μουσείου, το οποίο ήταν θεμελιωμένο πάνω στον μαλακό βράχο. Για την κάθοδο των αγαλμάτων στα ρύγματα χρησιμοποιήθηκαν αυτοσχέδιοι ξύλινοι γερανοί, τους οποίους χειρίζονταν αδιάκοπα οι τεχνίτες του μουσείου.

- Η δουλειά γινόταν στα υπόγεια του μουσείου. Τα αγάλματα τοποθετούνταν σαν άνθρωποι σε διαδήλωση. Στη συνέχεια χυνόταν πάνω τους άμμος, που ξεχώριζε το ένα από το άλλο και τα σκέπαζε και από πάνω έπεφτε πλάκα τσιμέντο. Τα παράθυρα των υπόγειων χώρων τα φράζανε με τσουβάλια από άμμο. Με αυτόν τον τρόπο δεν μπορούσαν να πάθουν τίποτε από αεροπορική επιδρομή. Τα ξύλινα κιβώτια με τα πήλινα αγγεία, τα ειδώλια και τα χάλκινα έργα, τοποθετούνταν στις ημιυπόγειες αποθήκες της επέκτασης του μουσείου

- Μετά τη συμπλήρωση των χώρων, τα δωμάτια γεμίζονταν μέχρι την οροφή με στεγνή άμμο, προκειμένου να αντέξουν τη διάρρηξη της τσιμεντένιας πλάκας της οροφής τους από ενδεχόμενο βομβαρδισμό.
- Ταυτόχρονα με τα αρχαία εγκιβωτίστηκαν και οι πολύτιμοι κατάλογοι του μουσείου, τα βιβλία καταγραφής και τεκμηρίωσης των αρχαιοτήτων του. Τα κιβώτια αυτά παραδόθηκαν στον γενικό ταμία της Τράπεζας της Ελλάδας, στις 29 Νοεμβρίου 1940. Στις 17 Απριλίου 1941, στο κεντρικό κατάστημα της ίδιας τράπεζας, υπογράφηκε το πρωτόκολλο παράδοσης και παραλαβής των ξύλινων κιβωτίων με τα χρυσά και με τα άλλα πολύτιμα ευρήματα των Μυκηνών.

- Η εικόνα που αντίκρισαν οι Γερμανοί αξιωματικοί το πρωί της Δευτέρας 28 Απριλίου ήταν κενές αίθουσες με άδειες προθήκες και γυμνούς τοίχους. Όσο και αν ρωτούσαν «Πού πήγαν;» η μόνη απάντηση που έπαιρναν ήταν «Εκεί όπου ανήκουν» ή «Από εκεί που ήρθαν»

Στιγμιότυπο από τον εγκιβωτισμό του αμφορέα Α 803.

